

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Foi'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe unu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu seu $2\frac{1}{3}$ galbini mon. sunatoria.

Anulu XXXIV.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tac'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 73.

Braslovu 30|18 Septembre

1871.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Braslovu 29 Sept. 1871.

Se simu blandi ca porumbii, der' intie lepti ca sierpii.

In „Telegrafulu“ din Bucuresci, cetiramu unu articulu scrisu bine, si cu multu zelu patriotic, intitulatu: „Istori'a strainismului in Romania.“ Dauna, ca scriitorulu numai ce a constatat reulu unei invasiuni de straini, a carei proportiuni deca va merge asia trece de departe preste marginile suferitunei. In alte state se forméza óre-care regula statistica intre numerulu indigenilor si alu strainilor. — Ar' trebui mersu in meditatiuni cu unu pasu mai departe spre a cautá si aflá si o medicina pentru acésta vulnere sociala.

Caus'a e forte delicata, — in discusiuni despre densa nu este bine a lasá se vorbesca numai focul unei animi patriotice; — acésta anima — trebuie tienuta si regulata prin aplicatiunea atributelor unei ratiuni còpte.

Permitane der' pres'a sora din partile transcarpatine acestu micu amestecu in discusiunile ei; cugetam, ca i va fi de folosu. Noi ciscarpatinii suntem in positiune a vedé multe din cele ce se petrecu dincolo, cu ochi mai chiari, pentru a vue-tulu miscarei din vietia locala de tota dilele nune conturba judecat'a. — Altintrea nu avemu de cugetu a discutá acésta tema pe deplinu, ci numai a ajuta discusiunea prin concursulu opiniunei publice formate in acésta cestiune intre romanii de dincóce de Carpati.

Dupa ce odata este constatat, ca reulu ecste, — dupa ce este constatat, ca elu a devenit parte din caus'a positiunei politice a Romaniei, care a fostu silita a portá tota greutatile, ce au impusu poterile christiane prin tractate imperiului otomanu in privintia jurisdictiunei asupra suditilor loru, — parte din o tolerantia imprudenta in timpuri, candu statele vecine Austri'a si Rusi'a apasá cu tota as-primea unor inspiratiuni fanatico-confesionali mai cu deosebi asupra elementului evreescu; — si din istorica ospitaliteritate a romanilor, cari ca greco-orientali donau mosii, si o parte alu teritoriului urbei Iasi, Bacau, Husi etc., misiunilor straine pe timpulu, — candu in Germania era pusu in scena macelulu relegionariu de 30 ani, — cari bunuri astadi representéza pretiu de milioane — facandu locu de apostolu strainilor din tota lumea; — din lips'a unei burgesii compacte indigene, si altele, si altele. — Ne remane der' a vorbi numai de midiulócele, ce ar' fi in stare a paralisa reulu, si cu incetulu alu vindecá pe deplinu.

Aceste midiulóce dupa parerea nostra suntu:

I. Unu aventu mai generalu si mai rapede in instructiunea poporului propriu romanu, ce voiesce a remané sub orice constelatiuni politice, bune ori rele, stapanu teritoriul lui seu.

II. O mare atentiune a legislatiunei si a administratiunei publice asupra acestei cestiuni.

III. Parasirea molesiunei orientali, a prejudiciului despre rusinea de a lucrá un'a ori alt'a me-

seria, — ce domnesce inca la tota poporale remase indreptu in cultura.

Ratiunea ne spune, ca alte midiulóce de vindecare nu suntu; si deca unii ar' veni, si apelandu la flacara iubirei de patria ar' dice, ca forta bruta inca este ratiune, fugiti de elu ca de satana. —

Pentru ce?

Pentru ca nu poteti fi crudeli acum in timurile civilisatiunei, deca strabunii vostri au fostu umani in timpurile crudelitilor; numai atunci, candu strainismulu var' calcá pamentulu cu forta bruta, atunci aveți dreptu si datorinti'a patriotică alu intempina si respinge cu forta, pana la ultim'a picatura de sange. —

Voimu der' a vorbi mai de parte numai de aceste trei midiulóce, si de aplicarea loru.

I. Instructiunea.

Nu e destulu a crea scole in tota ramurile scientifice, ci este necesariu a-si direge invetiamen-tulu dupa trebuintele societatei intregi.

Instructiunea lasata fara o suprema directiune, adeseori produce efecte unilaterali, prosperandu intr'o directiune, — si lasandu lacune mari in alte directiuni. — Totu acele lacuni apoi forméza pe decenii de ani inainte prise bune pentru straini, — er' productiunea dispropor-tionata, in un'a directiune numai, forméza o mul-time de ómeni inteligenti, cari nepotendu fi apli-cati, — suntu pentru organismulu societatei de unu folosu numai secundariu, — ba in casuri chiaru periculosi, — nutrindu spiritulu de partita, si de lupta inversiunata intre partite.

Ce ar' mai fi de disu, — se tiene de dome-niulu practicei aplicari a acestui principiu, — si pentru aceste aplicari ori ca nu se potu face re-gule generali, — atarnandu dela giurstari, ori deca se potu, — le potu compune competentii aceia, ce se afia in fruntea afacerilor instructiunei. Scoli totusi, der' pentru tota plasele societatei, nici unu orasii fara scole comerciale si de meserii. Scoli reali, scoli technice, montanistice, industriale, agronomice pe lunga cele academice; si inaltiarea artei si a industriei intre poporulu romanu e medicina secura a reului.

(Va urmá.)

Sacrificia la fondulu academiei romane de drepturi!!!

Se reincepemu cu tota resolutiunea a ne in- grigi de vieti'a si existinti'a nostra nationale, care fara academii romana de drepturi, fara institutulu de creditu „Albina“ nu poate scapa de cutropire! Ajutati romane, ca numai asia -ti va ajuta si Ddieu!!! Si Ddieu ne va ajuta, deca vomu sacri-fica pentru aceste institute dela osu si cu totii.

Se imitamu pe cei zelosi. Eca, ca si incepe a ni se serina fruntea. Se fia de bunu auguru re-inceputulu urmatoriu:

„Desiu in 24 Sept. 1871.

Onorabila Redactiune!

Cumca conscientia nationale este destulu de desvoltata la intelligentia romana in tienutulu, unde se intrunescu ambe Somesiurile, documentéza sacrifi-ciale depusa pre altariulu natiunei totudéun'a, candu sa cerutu, — acésta intelligentia respectabila a sus-tinutu dupa 1860 incóce juristi pana la absolvarea

loru, — a contribuitu pentru victimele Tofalene, si pentru consangenii francesi nefericiti, — suntu atatia membrii la „asociatiunea transilvana pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu“ catu dau pre anu frumosica suma de 1000 fl. aprópe, — éra acuma au subscrisu pentru „academii romana de drepturi“ 1000 fl. v. a., despre care amu onore a tramite aici consegnarea aclusa, — cu rogarea de ai dă locu in pretiuitele colone ale fóiei „Gazet'a Transilvanie“ — spre exemplu si imitare celor 180 colectanti, caror'a s'a impartitu prin comitetulu desp. cerc. XII atatea apeluri si liste pentru aca-demia. —

Petru Muresianu Sireganulu, membru alu asociatiunei, secretariu alu comite-tului desp. cerc. XII ca colectante.

Consemnarea

contribuirilor si ofertelor incurse in favórea in-fintiarei si sustinerei unei academie romane de drepturi.

1. Georgiu László presiedinte la judecatoria regésca urbariale in Desiu 100 fl. in rate lunarie cate 10 fl. incependum in 1 Oct. 1871.

2. Ioane Titie asesore la judecatori'a comita-tense in Desiu 100 fl. in 2 ani in rate de 5 fl. pe luna.

3. Vasilie Popu Zapirtianulu practicante de ad-vocatu in Gherla 100 fl. in 10 ani anuatim 10 fl.

4. Andreiu Francu asesoru sedrialu in Desiu 100 fl. in 2 ani incependum din 1 Ian. 1872.

5. Alecsiu Hossu proprietariu in Desiu 50 fl. in 10 ani.

6. Macabeu Mezei asesore la sedri'a urbariala 40 fl. in 2 ani in 4 rate incependum 1 Ian. 1872.

7. Ludovicu Francu cancelistu sedr. in Desiu 40 fl. in 2 ani incependum 1 Ian. 1872.

8. Gavrilu Feti proprietariu in Sioncuta 20 fl. in 2 ani 4 rate.

9. Vasilie Tohati proprietariu in Cheseiu 20 fl. dto.

10. Vasilie Cassa protopopu gr. cat. in Che-seiu 20 fl. dto.

11. Gabriele Carsai proprietariu in Budusiu 20 fl. dto.

12. Ioane Deacu preetu in Ilisiua 20 fl. in 4 rate in 4 ani.

13. Georgiu Popu asistentu reg. in Desiu 20 fl. in 4 rate in 2 ani.

14. Simeone Corpodeanu v.-notariu comitatensu in Desiu 20 fl. in 4 ani in 10 rate.

15. Pavelu Munzatu proprietariu in Suaresiu 10 fl. in 2 ani 5 fl. solv.

16. Georgiu Miculu notariu com. in Cetanu 10 fl. cate 2 fl. in 5 ani.

17. Dionisiu Valeanu invetiatoru in Sioncuta 10 fl. dto.

18. Pompeiu Muresianu invetiatoru in Sireagu 10 fl. dto.

19. Ioane Ciupu invetiatoru in Rugasiesci 10 fl. dto.

20. Ioane Silasi preetu in Seplacu 10 fl. in 2 ani.

21. Atanasius Georgiu invetiatoru in Strambulu 10 fl. in 2 ani 4 rate.

22. Demetru Rusu invetiatoru in Mintiu ro-manu 10 fl. in 2 rate in 2 ani.

23. Petru Haragosiu proprietar in Cheseiu 10 fl. in 3 ani.
24. Constantinu Moldovanu cancelistu sedr. in Desiu 10 fl. in 4 rate in 2 ani.
25. L. Brehariu cancelistu comitatensu in Desiu 10 fl. in 2 ani in 4 rate.
26. Mafteiu Strambulu cancelistu la magistratu 5 fl. in 1 anu in 4 rate.
27. Vasiliu Danciu docente in Vim'a mare 10 fl. in 5 ani.
28. Simeone Rotariu docente in Urisioru 10 fl. dto.
29. Ioone Brehariu maiestru papucariu in Desiu 10 fl. in 4 rate in 2 ani.
30. Georgiu Rusu rotariu in Desiu 10 fl. in 5 ani cate 2 fl.
31. Vasiliu Popu docente in Desiu 5 fl. in 5 ani.
32. Teodoru Busitia docente in Copleanu 6 fl. in 3 ani 2 fl.
33. Mafteiu Popu in Copleanu 6 fl. dto.
34. Demetru Floreanu cancelistu la sedri'a urbariala in Desiu 5 fl. 1871 solv.
35. Mihailu Bohetieliu subinspectoru scol. in Desiu 120 fl. in 3 ani dela 1 Ian. 1871 incependumate 40 fl. pe anu.
36. Demetru Bogya rotariu in Desiu 5 fl. in 1 anu.
37. Gabrielu Manu notariu sedrialu in Desiu 8 fl. pana in 1 Ianuariu 1872.
38. Petru Muresianu Sireganulu cancelistu sedrialu in Desiu 20 fl. in 4 ani in 4 rate. — Sum'a 1000 fl. v. a. Estradata de

Petru Muresianu Sireganulu,
că colectante.

Serbarea dela Putn'a.

In darea de séma despre frumós'a serbare dela Putn'a, amu amintitu, ca toasturile, tienute la mesele comune ce s'au succesu, au fostu numeróse. Intre cele mai principale amu notatu pe ale dloru Sbiera, Stanescu, Bosie, Silasi etc. „Curierulu de Iasi“, care -si a propus a le publicá pe rondu — pana la aparitiunea brosuriu oficiala ce va contine toté discursurile — reproduce pe celu din urma, pe care ne grabim a lu reproduce.

Toastulu dlui Dr. Gr. Silasi,
v.-rectorului seminariului teologicu din Vien'a, rostitu cu ocasiunea serbareai dela Putn'a.

„Onorabila adunare!

Că pe romanu din Transilvani'a, că pe unulu dintre representantii veniti din centrulu si anim'a Daciei traiane la acestu festinu eternu-memorable pentru intrég'a romanime, anim'a mea romana nu me lasa, se nu ve rostescu inainte de plecare la toti si la tóte unu fratiescu si cordiale „remasu bunu!“.

Noi ne amu adunatu aici din tóte anghiuurile romanesci, de pretutindeni, unde resuna dulcea limba stramosiesca, unde palpita o fibra a animei romane. Amu peregrinatu, condusi de vie simtientate patriotice, la „Santulu Mormentu“ alu romanilor, că se versamu de asupra lui o lacrima de recunoscientia, se lu reverimu si se damu onore acelui, care cu onore si marire a incoronatu numele romanescu. Amu peregrinatu la loculu de repausu alu acelui principe erou, despre care nu numai simtientulu nostru romanescu ne magulesce, ci si scriitorii straini contimpurani atestéza, cumca singuru ar' fi fostu demnu se fia ducele, se pórte sa b'a Europei, intregi contra inimiculu comunu alu crestinatati.

Inse noi n'amu celebratru prin present'a serbatória marézia in Stefanu-Voda celu mare numai pe principele erou, ei si pe principele relegiosu, cum trebuie se fia toti domnitorii adeverati, si inainte de tóte pe principele romanu, nationale si patrioticu. Dá, frati romani! Patriotismulu, nationalitatea seu romanismulu si relegiositatea suntu marile virtuti, cari stralucescu si se resfrang din tóte faptele, din intrég'a vieti'a lui Stefanu celu mare.

Totudéun'a, candu cerulu s'a indurat spre bu-nulu nostru poporu, i a tramisu din candu in candu atari meteori, atari straluciti barbati si principi,

cari, indiestrati cu acele virtusi alese, s'au nisuitu a reinaltá ginteală nostra romanescă la acea positiune in concertulu popórelor, ce i compete dupa numerulu, dupa insemnatarea si multele insusiri eminenti, ce cu frunte inaltiata putemu dice, ca le posede. Acestoru nasuuntie eminente avemu mare parte de a multi ami noi, ca conscientia nationale in corpulu natiunei romane, putemu dice, nici odata n'a incetatu cu totulu, ca in butulu tuturor res-tristelor din trecutu, in butulu tuturor opintirilor adversarilor nostri seculari, toti romanii amu remasu un'a: un'a in limb'a nostra, un'a in datinele nostra, un'a in creditiele si aspirarile nostra.

Si acum la despartire ce se luamu de suveniru dela santulu nostru mormentu? Ce alt'a, de catu aceea ce ne a lasatu ereditate Stefanu celu mare; decatu patriotismulu, romanismulu, si relegiositatea, asta trinitate de virtuti, cari le putemu invetiá din intrég'a vieti'a, persóna si faptele lui Stefanu. Astea se le luamu si se le ducemu cu noi intru memori'a acestoru dile neuitate, se le nutrimu ca scumpetate in pepturile nostra, se le latim u in totu modulu intre connationalii nostrii, se le plantam, de s'ar puté, pana si in animele romanilor din leaganu. Credeti, fratilor, ca numai pe temeiulu acestor'a vomu puté ajunge la tient'a dorita de noi; dreptu ce se si tindemu in astu modu a ajunge la ea, nisuindune din respu-teri a redicá cultur'a intelectuale si bun'a stare materiala a poporului romanu.

Cumca spre acestu scopu relegiositatea e condițiune neaparata, n'amu lipsa se demustru. Deschideti istoria si veti vedé, ca ginteală cele mai glorise si mai putinti, indata ce au nesocotitum moral'a purtata si pazita de relegiune, au vesceditu, s'au uscatu si au cadiutu din culmea marirei lor, intocmai că stejariulu de pe piscuri, pe care vermele stricatiunei a inceputu a lu róde din redacina. Inse conditiune nu mai pucinu necesaria e si iubirea de patria si nationalismulu. Ide'a nationalitathei a fostu, este si va fi deapurea un'a din miediele cele mai puterice, cari suntu in stare a otiei for-tiile unui poporu in totalitatea sa luata, suntu in stare a i le potentia spre o activitate corespundie-torie marei probleme de cultura, prosperare si in-florire, ce densulu se nascuse a resolví. Din acésta causa afiamu la cele d'antaiu natiuni ale vechimei, la greci si la romani, ide'a nationalitathei si a pa-triotismului nutrinduse cu atatu de mare grigia in familia si statu, prin scrieri si prin felii de felii de asiediemete publice. Dá, se nu ne amagim, iubitii mei confrati! Nici odata vreunu poporu n'a traitu alta vieti'a, decatu o vieti'a nationale. Unu poporu, la care orice impregiuri fatale ale timpului a reusitu a intunecá conscientia nationalitathei, acelu poporu ori s'a stersu din carteua vieti'ei popórelor si incetu pe incetu s'a stinsu de pe facia pa-mentului, seu déca a mai vietuitu catuva, vieti'a acestor'a n'a fostu decatu o nefericita dormitare, unu somnu premergitoriu alu mortii.

Faca cerulu, că dupa o asemenea dormitare, mai multu seu mai pucinu generale a romanimei, solemnitatea presente se fia unu bunu auguritu alu deșteptarei nostra universale, se aiba pentru romanimea intrég'a resultatele cele mai imbuscuratória. Faca cerulu că betranii nostrii, parintii patriei romanee, cari cu atat'a generositate au sprijinitu rea-lisarea acestei festivitatii si in parte au concursu la ea, se aiba a se bucurá inca de numeróse manife-stari de acestea ale concordiei fratiesci dintre romanii, si se ajunga a vedé cu ochii lor, mentuirea Traianidilor. Faca cerulu, că natiunea romana se poséda totudéun'a o junime asia de brava si fila chiamarei sale, cum e junimea academica, care a conceputu si realizatu cu atat'a inteleptiune asta frumós'a si memorabile serbare.

Veniti, santi parinti, dulciloru frati romani si dulci surori romane! Veniti se redicamu cu totii impreuna pocalulu nostru, d'r' se redicamu si se inaltiamu totu odata si vocea animei nostra romane, si se strigamu in armonia: Se traiésca in vecii ve-cilor romanismulu!

(Urari entusiastic, oratorelu fù redicatu pe umere de catra multimea auditorilor.) „Rom.

SOCIETATEA ACADEMICE ROMANE.

Sectiunea istorico-archeologica.

Siedinti'a I, 21 Augustu 1871.

Pesenti: Vice-presedinte G. Baritiu, secretariu A. Papiu Ilarianu, membrii: V. Babesiu, I. Hodosiu, A. Odobescu, V. A. Urechia.

I. D. vice-presedinte Baritiu deschidiendu siedinti'a, felicita in cuvinte caldurose, pe membrii

intruniti in prim'a siedintia a sectiunei istorico-archeologice din acésta sesiune anuale. Si esprime durerea, ca doi membri distinsi ai sectiunei, si a-nume: presedintele Cogalniceanu si d. profesorul Ionescu, impiedecati, celu d'antaiu prin o misiune la Putn'a, alu doilea prin o indispositiune, nu potu luá parte la siedintia. In fine aréta, ca două obiecte suntu la ordinea dilei: antaiu, publicarea operelor Cantemiriane, alu doilea, punerea la concursu a unei lucrari despre Daci, propusa prin onoratulu nostru colegu Al. Odobescu.

II. Diverse comunicatiuni:

1. D. Odobescu comunica sectiunei, ca in érn'a trecuta, a propus ministerului de culte si instruc-tiune publica din Romani'a, de a se impartí pe la institutorii primari urbani si pe la invetitorii ru-rali unu Questionariu redesu de dsa, prin care se cere consegnarea si descrierea tuturor asiedimentelor antice ce se voru fi afandu prin comunele Romaniei. Acestu Questionariu, fiindu respanditul de catra revisorii scolari de judecie, a inceputu a dà rezultatele sale, si pana acum au sosit dosare formate asupra acestui materiale in distric-tele Dorohoiu, Botosani, Iasi, Néntiu, Nomanu, Bacau, Berladu, Falcii, Covurluiu, Bolgradu, Buzeu, Prahov'a, Vlasc'a si Teleormanu. D. Odobescu s'a insarcinatu a ecaminá aceste dosare si a le résume in reporturi catra ministeriu, din cari a si presen-tat pe acel'a asupra districtului Dorohoiu, publicat in „Monitoriu oficial“ Nr. . . . din 1871, precum si in alte diuarie romane. Afara de acésta, d. Odobescu a intreprinsu in anulu curente, suptu auspicie ministerului, a face cercetari archeologice in districtulu Buzeu, pe care cugeta a le si continua dupa inchiderea sesiunei societatei.

D. Urechia propune a se cere dela ministe-riu cultelor si instructiunii publice, dosarele for-mate in mai multi ani, despre cercetarile archeolo-gice facute in tiéra; aceste dosare s'ar pastrá si mai bine si mai cu folosu la societatea academica.

D. Odobescu si ceilalti membri suntu totu de acésta opiniune, propunu inse de a se alege momen-tulu oportunu pentru acésta.

2. D. Urechia aréta, ca fiul repausatului Asachi ar' fi posedendu mai multe chrisóve, medalii etc., remase dela parintele seu, cari ar' fi plecatu a le cede societatei.

D. Urechia e autorisatu de a se pune in in-tielegere cu d. Asachi fiul.

3. Totu d. Urechia pe langa adres'a sa din acésta di donéza bibliotecei societatei pentru sec-tiunea istorica cinci tabele archeologice (vedi ala-turarea).

Se primescu cu multumire.

4. D. Odobescu aréta starea inapoiata a nu-mismaticei romane, despre care de abia a scrisu pana acum vre doi trei straini si nici unuromanu; si aflatul in se, ca se occupa cu acésta d. Sturza dela Miclausiani.

D. Papiu spune, ca inca in anulu trecutu d. Sturza i a aratatu nu numai interesanta sa colec-tiune de monete romane, d'r' inca si studiulu ce a inceputu a face asupra numismaticei romane; si este de doritul că d. Sturza catu mai curendu se esa la lumina cu acéstra lucrare. (Va urmá.)

— Academi'a romana a luat unu frumosu an-ventu anulu acestor'a in lucrările sale. Mai multe siedintie publice si discursulu de receptiune alu ve-nerabilei profesore Poenaru asupra nemuritorul Lazaru, ne spusera, care este calea, pe care merge spiritulu romanescu si salvatorie, de care se conduce acésta frumós'a institutiune. Este demnu de observat, ca tocmai atunci candu putericii dilei au cautatu mai multu a isbí in academi'a romana, tocmai atunci candu unii din deputatii loru s'au incer-cat a i derimá si prestigiulu si existența, ea s'a redicatu mai mandra in ochii natiunei. Asia se in-tempila candu persecutiunea si arbitriarulu intem-pina anima romanescă, intelligentia si vointia.

Ultim'a siedintia publica a academieie in anulu acestor'a, fù Mercuri, 15 Septembre. —

Societatea „Transilvani'a“.

In siedinti'a comitetului societatei „Transilvani'a“, astazi 20 Septembre 1871:

Luanduse in desbatere reportulu comisiunei numita pentru cercetarea actelor concurrentilor si stipendiile societatei Transilvani'a, s'au votatu ur-matorile concluziuni:

1. Artemiu Anderco din Bossi'a, Maramuresiu, va primi stipendiulu de 140 galbeni pentru med-icina la universitatea din Turinu.

Unanimitate de voturi.

2. Iosif Popescu din Sacele (Satulungu), Transilvania, va primi stipendiul de 140 galbeni pentru puncti si siosele la universitatea de Gand in Belgia.

Unanimitate de voturi.

3. Teofil Olinescu din Bucovina, va primi stipendiul de 150 galbeni, la scola de minere in Liege. Majoritate de voturi.

4. Nicolae Fagarasianu din Dragosiu (districul Fagaras) va primi stipendiul de 70 galbeni, la politehnica din Viena. Unanimitate de voturi.

5. Nicolae Gallea din Palosiu (Brasov?) va primi stipendiul de 150 galbeni, pentru puncti si siosele in Gand. Unanimitate de voturi.

Se va da fiacarua cate 20 galbeni bani de calatoria. —

"Rom."

Cronica esterna.

ITALIA. Deschiderea calei ferate dela Mont-Cenis e unu act de cea mai mare insemenata pentru Francia si Italia, ca-ci prin aceasta noua cale de comunicatiune ambele tieri surori s-au uniti si mai tare spre a se ajutat un'a pe alt'a atatu in prosperitatea intereselor materiali, catu si a celor spirituali.

Municipalitatea orasului Turinu in 18 a lunei curente a arangiatu in onoarea acestui act de mare insemenata unu banchet grandiosu, la care au fostu invitati 1000 de persoane, intre cari erau si reprezentantii oficiali ai Austriei, Germaniei si Elveziei, precum si alte mai multe notabilitati din strainatate.

Primariul din Turinu multiamindu ospetilor pentru parteciparea la aceasta solemnitate, primul toastu l'a purtat in sanetatea regelui Victor Emanuelu.

Dupa acesta urma contele Remusat, ministru de externe a Franciei, care intr'adensu a venit la aceasta serbare a unitatii Italiei cu Francia, pentru ca se demonstre in modulu celu mai elatant, ca si pe terenul politicii trebuie se fia acese tieri surori in cea mai intima unitate.

Ilustrul barbatu de statu si creditiosu fiu alu Franciei, inainte de tota esprimendu simtieminte naturali de amicitia ce le conserva Francia facia cu interesele Italiei, mai de parte a disu: "Noi toti apartinem rasei latine, prin acesta noi suntem in cea mai strinsa unitate, si acum credu, ca e momentulu celu mai nimeritu, pentru a ne aduce aminte de aceste legaminte de unitate." Dupa aceste vorbitoriu gratuléza Italiei si regelui ei, dice, ca spargerea muntelui Cenis este calea pacei si a prosperitatii pentru Turinu, e leganul renascerei pentru Italia si in fine aredica paharulu spre a inchiná in numele Franciei si a republicei pentru libertatea si independint'a natuinalor.

Urmandu apoi reprezentantele Germaniei, a toastatu in favórea calei ferate de St. Gotthard. —

Florentia 22 Septembredre. Insarcinatulu cu afaceri alu Franciei, d. Villerstretut, a incetat din vietia. — Calea ferata Mont-Cenis se va deschide calatorilor pe la diumatatea lunei Octobre. —

Rom'a 22 Sept. Pap'a a amanatu in lun'a Novembre numirea episcopiloru. —

Parisu 25 Sept. O epistola din Versailles desminte categoricu sgomotulu, ca comisiunea permanenta a fostu convocata astazi: confirma nuvel'a platiei a unei dijumetati de miliardu cu bonuri de tesaur indosate de cele d'antaiu casse de banci din Europa si platibili, la Londonu, in Aprile si Maiu.

La Lyon, Saint-Etienne si Nimes desarmarea gardei nationale continua.

Contributiunile indirekte si de diferite importuri in comune dau rezultate egale si cate odata superioare la cele din anii precedinti. —

Parisu 22 Sept. Consiliul de revisie a anulatu, pentru vitiu de forma, sentint'a pronunciata in contra lui Rossel, pe care l'a tramsu inaintea alu 4-lea consiliu de resbelu.

VersaiHes 22 Sept. Consiliul de resbelu a condamnat pe Rochefort la deportarea intr'o fortetia. —

Berlinu 23 Sept. „Gazet'a Crucii" dice, ca d. de Arnim a facutu pe langa guvernulu francesu seriose reclamatiuni in privint'a maltratarilor ce au suferit germanii in escesele ce au fostu comise de curendu la Lyon. —

Monachiu 22 Sept. Program'a congresului catolicu, care s'a intrunitu astazi primi reform'a bisericei si unirea sa cu celealte culte crestine, anume cu cele din Anglia si Americ'a. —

Respusu la „observatiuni critice".

(Urmare.)

f) Incatu pentru „ca materialu se fia intuitiv si atragatoriu". Fiinduca defectul acesta lu dice, der' nu lu demuestra critisantele, s'ar cadé se lu si trecu cu vedere, inse voiu atinge totusi catu de pucinu si anume: incatu pentru „intuitivu". Eu inca nu amu ajunsu la atata perfectiune pedagogica, ca se potu face intuitiv si ce nu se poate, precum potfesce critisantele, cum ar' fi de ecs. narratiunile istorice si morali; celealte bucati incepandu dela pag. 23, bucatile: 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42 etc., poate numai ochii critisantului nu suntu in stare a observa intuitivul in ele; in catu suntu de atragatorie, fia de ajunsu, ca nu s'au vorbitu despre strigoi si altele de acestea, ce se infiora pre princi, ce se nu se afle si in alte Abcdarie. De cumva critisantele a afilat ceva contrariu afara de „zama", care i frige limb'a ori lu face cate odata de nu poate intui de ajunsu, ci numai fantaséza, ori afara de „zonara", de care se infiora; pentruca nu scie ce insemnă, atunci esé cu ele la publicu si arate.

Ce se tiene de intuitiune mai amu se adaugu cuventele lui Curtmann (op. cit. pag. 231). Nu trebuie se le cuprinda copilul tota deplinu, de si poate. E mare vrigatoria nu mai aceea a tiené de adeverat, ce vedem cu ochii si prindem cu manele. Apoi „nici nu se poate asteptá ca la inceputulu cettitului copii se nu ceteasca ceva, ce nu are insemnare" (vedi Varga J., Egyetemes éss elem. oktatásban, Pest 1857 k. 67 (69, 70—71). „Si metodelui intuitiv i va trece timpulu ca si alora", dice Lubrich (op. cit. pag. 60); si apoi continua: „Noi din contra jocului acelui saritoriu pre obiecte, aceea influintia i amu esperiat'o, ca pruncii in anii primi numai pre langa tactulu celu mai mare alu invetiatoriului se potu tiené in ordine, pentru ca suntu neatentii, distrasi, larmitorii (cuv. magh.) etc. se poate dice usiori de minte."

„Deci incuiuintiamu intuitiunea numai in cele 4 septemane prime ale clasei I."

Pentru laud'a ce ar' voi se mi o de critisantele i multiamescu si lu rogu, ca de alta data se nu -mi faca complemente, remanendu strinsu numai la critica. Aici s'ar poate lovi dis'a lui Democritos celu ridicatoriu:

Mein Hut leidet drob,
Ihr Hut ist fein und Sie . . .

Trecu acum la unele minute, incatu nu s'a respunsu la ele prin cele precedenti. Dreptu, ca in cuventele dela pag. 4—16 se afla 3 cuente maghiare (roi, chinu si zelogu), ba poate si mai multe, der' de si amu petrecutu cativa ani in Naséudu; ma amu fostu si comisariu esmisu din partea comisiunei fund. la ecsamenele critisantului, nu m'amu convinsu, ca critisantele vre se faca filologi din scolarii sei, altcum de vomu edá alta editiune a Abcdariului, faca bine critisantele si pana atunci in locu de „roi" si „zelogu" formeze doua cuente mai romanesci si mai latite in poporu, atunci le vomu suplenti cu acele, ca se nu i faca pedeca.

Pentru silabele citate amu respunsu mai susu, catu pentru: „ogu, goga, zonara" cautele insemnarea, si va vedé, ca are ce intui, de si nu e absolut necesariu, ca tota se le precépa copilulu, — filologicesce — candu invétia inca a ceti.

Dice critisantele, ca propusetiunile „nunt'a, mórtă mire nare" si „brumarelui nu i bourelui" suntu prea grele pentru incepatori. Loculu, unde se afla acestea pre pag. 6 si 8 arata, — ca pana candu a ajunsu copilul aici, scopulu mai de a-própe a fostu — ba inca si de aici incolo mai este pana la pag. 16 — mai antaiu a cunoscere literale si apoi ale impreună in silabe, de unde de sene se resulte cuentele, impusi si aceea impregiuare, ca silabele cuventelor suntu despărțite, — aréta fric'a neintemeiata a critisantului si ca numai in daru si a mai perduto timpulu si cu asta obvatiiune.

Ca suntu prea grele de pronunciati unele cuvente séu dora si silabe, pentru ca se combina cu consonante compuse, nu amu ce face, trebe se mi recunoscu gresiel'a, ca nu amu potutu compune Abcdariulu asia, catu se nu obvina nici unu cuventu, in care se nu preceda si două consunatórie, cum e de ecs. in brumarelui silab'a br'u. Tocma relativu la acésta dice d. Eliade in Eleni de ped. si metolog. Bucuresci 1869 pag. 194—195 si 199 „inainte de a fi escerceati la vorbe cu consune compuse, trebe se se deprinda la esact'a pronunciare a acestor consum"; apoi spunendu cea drépta, mi a fostu si cam frica, ca de nu voiu aduce si exemplu de acestea, nu cumva bietilor princi se le obvina in viétia atari casuri, si se nu scia ce face.

La observatiunea despre bucată pag. 19 de spre Ddieu, intrebui, de unde scie critisantele, ca acesta nu are locu in Abcdariu, mai alesu acum, candu vorbim de scole confesionali? Déca critisantului nu i place, traga cruce preste ea, si o trac-teze in fisica ori in matematica.

Incatu pentru „partea intuitiva", in care se impedece la pag. 23, eu i facu concesiune, numai se -mi de pace, si cele dela inceputulu Abcdariulu pana la pag. 16, fiinduca mai tota esprumu obiecte, iele critisantele de intuitive; nu s'a pusul titul'a pentru aceea, ca se i impedece voint'a; de venatulu in turbure poate pentru aceea viséza, ca critisantele s'a dedat la acésta, poterea-si aduce si exemple, déca nu ar' fi odise. — Una ce nu a observat'o critisantele i o spun eu: ca suntu bucati si mai grele in Abcdariu, asta amu recunoscut'o si inainte de a se tipari, le amu lasatu totusi acolo, pentruca nu scieam, ca critisantele dupa metod'a, ce profeséza, nu poate lasá nemicu afara, ce nu i place, inse pentru acesta: ertare, ca e facuta din nescientia invincibile, baremu din mila inca se poate ertá. — (Va urmá.)

Varietati.

— Dela Reghinu 17 Sept. ni se scrie: In un'a din dilele septemanei trecute circula faim'a prin Reghinu, ca ampliatulu nostru romanu Marcu Cetatianu asesorele orfanale, ca comisariu esmisu in causele sale pre Muresiu sparienduse caii dela tresura si returnatu, avendu arm'a la sene s'ar fi sloboditu in calcaniulu manei stange, si adi patimesce forte reu. E dorere de unu teneru asia bravu, care cu activitate probata portá oficiulu seu. Amu dori se nu fia adeverata acésta scire spre mangaiarea familiei. —

— Calea ferata dela Bucuresci la Giurgiu a datu aceste frumose rezultate in lun'a lui Iuliu trecutu:

63.323 lei noi s'au produsu din calatori si bagagie etc.

50.229 lei noi s'au produsu din grane si alte marfurii.

115.552 venitu brutu.

Déca scademu 12.585 cheltuieli, avemu unu beneficiu neto de 102.967 lei noi pentru acésta luna. — „Un. Lib."

— „Golos" vorbesce despre unu focu mare ce s'a iscatu intr'o padure pre linia calii ferate, Nijnegorodi, din cause necunoscute, si care a durat aprópe patru septemani, acoperindu intregu tienutulu cu fumu si cenusia, si ascundiendu si sórele. Daunelo causate suntu forte mari. —

— La universitatea din Varsiov'a au fostu anulu trecutu 1033 asciulatori, dintre cari 133 studenți seraci, neputendu solvi tac'sa de invetiamentu, au fostu siliti a parasi cursulu inainte de finea anului scolasticu. —

— (Dela Mont-Cenis.) Monitoriulu caliloru ferate cu dat'a din Turinu 13 Sept. anuncia, ca primulu trenu alu calei ferate cu ingineriul Grattoni, directorele generale alu caliloru ferate din Italia superioare si mai multe notabilitati, in diu'a de 12 Sept. a trecutu tunelulu calei ferate de Mont-Cenis. Trenul a ajunsu la partea nordica in restimpu de 40 minute; temperatur'a minimale in intrulu tunelului a fostu de 25 centigrade. Dupa unu repausu de două ore s'a reinturnatu in restimpu de 55 minute; in tunel nu mai erá nimic'a din fumulu trenului de mai nainte. Acésta excursiune de proba a succesu pe deplinu. —

— (Fructele infalibilitatei.) Miscamentul contra infalibilitatei ie a dimensiuni mari nu numita in Germania, ci si in Austria; sect'a noua numita „vechi'a confesiune catolica", care si pana acum numerá unu contingent frumosu de creditiosi, mai decurendu se inmulti cu 3000 de familie trecute in sinulu acestei confesiuni. Acum are de cugetu a forma o diecesa noua, si spre a-

cestu efectu a si provocatu pe Aloisiu Anton, capulu acestor miscaminte, si plebanu alu Vienei, că se sustérrna o petitiune la ministeriu, pentru a li se cede beseric'a santului Stefanu pentru seversirea functiunilor dumnedieesci. Cuprinsulu in scurtu alu petitiunei este precum urmăza: „In numele a 3000 familie catolice, cari s'au declarat cu rezolutiune contra dogmei de infalibilitate, si cari, dupa conscientia loru nu potu increditintă agendele preutiesci decat unui barbatu, care a remas creatiosu catra relegiunea vechia catolica, subsrisul -mi ieau libertatea a me adresá cu umilintia catra inaltulu ministeriu, că se se indure a cede confesiuniei mentionate, pentru tienerea misei, predice-loru si altoru functiuni dumnedieesci, beseric'a catedrale din Vien'a a santului Stefanu, care este proprietatea tuturor catolicilor din Vien'a.“ —

Mai nou. In diet'a Ungariei sied. din 24 dep. Benedek alu fagarasianilor a facut o propunere de conclusu, că ministrul de justitia se aduca in acésta sesiune unu proiectu de lege pentru regularea urbariale in fundulu regiu.

DD. fagarasiani suntu in edemulu perfectei fecirii, ca-ce pentru densii deputatulu alesulu de ei nici, ca mai asta vre lipsa a face propuneri, cu

atatu mai pucinu propuneru in caus'a nationale comună; ci elu traieste in elementulu ultraistu, de a sterge chiar si numele Transilvaniei, din care Fagarasiulu inca face parte. Óre afara de spiritulu rachiului, ce spiritu a mai indusu pe acei ticalosi de alegatori a face unu fiasco atatu de grandiosu cu alegereá acésta deochiatória?! —

In Vien'a se vorbesce, ca nemtii si au pusu tota poterea a face, că se restórn ministeriulu Hohenwart, dór' voru poté impedeaca pericululu egalitatei nationale, care le amenintia supremati'a. In dietele cislaitane că si in cea a Ungariei se lucra in comisiuni si in scurtu se va lucra la legea de nationalitat in pleno. —

— Gastein si Salisburgu inca totu remasera obiectu de propusu si de indagari. Coresp. germana „Deutsche Reichs-Correspondenz“ reduce conventiunea la 3 puncte: 1. Austri'a a acceptat espresu schimbarile politice dela 1866 si 1871 si s'a oblegatu a nu intreprinde nimica, ce ar' pune in cestiune aceste resultate pentru Germania. 2. Austri'a -si Germania si unescu influinti'a spre sus-tienerea pacei in apusu si orientu. Germania vrebun'a intielegere cu Rusia, inse de acea nu espune

nici unu interesu germanu. 3. Se oblega a vighia severu agitatiunile socialistice si ultramontane, sus-tienendu drepturile statelor in contra loru; si despre mesurile intreprindende se voru cointielege. Prin urmare in contra Franciei si orientului sbóra buruz'a si politia va ave de panditu. —

Din Bucuresti se scrie, ca d. Miculescu s'ar fi condamnat la arestu de 6 luni si studentii de una luna, pentru demustratiunea dia 10 Martiu la sal'a Slatineanu. Asia, in locu, că prusacii, se fia trasi la respundere, pentruca s'au obradinitu a tiené banchetu de victoria in contra sangelui latinu, in tiéra sorore, se fia acesta afectiune naturale romana pedepsita, si inca chiaru de unu guvern ro-manu! Care romanu nu se va scandalisa? —

Ecemplaria se afla dela incepertulu an. — Nr. viit. va esi numai in Sambat'a viit. —

Cursurile

la bursa in 29 Sept. 1871 stă asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 67	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	9 " 50½ "	"
Augsburg	—	—	119 "	"
Londonu	—	—	119 "	"

Deschiderea subscriptiunei de actiuni la institutulu de creditu si economii „ALBINA“

Concesionatu din partea inaltului ministeriu reg. ung. de agricultura, industria si comerciu cu datulu din 20 Iuniu 1871 Nr. 6727.

Capitalulu societatei consta din 300.000 fl. v. a. impartit in 3000 actiuni de cate 100 fiorini.

Capitalulu acesta se va puté inmultì de adunarea generala, cu aprobarea gubernului, prin alte serie de actiuni pana la diumetate de milionu fiorini.

In casulu unei emisiuni noue, actionarii de mai inainte au antaietatea dreptului, de a primi in mesur'a actiunilor ce posedu, actiunile seriei a dou'a in pretiul loru nominalu (§ 9).

Se punu deci acum la subsciere publica 3000 actiuni.

Condițiile suntu:

- La subsciere se respondu 10%, adica dela fiacare actiune 10 fiorini: Alte 20% se voru numerá la provocarea acestui comitetu si anume in 30 dile dela diu'a provocarei. Versamintele aceste se cuieteza prin adeverintie interimali.
- Dupa respunderea a 30% se voru edá pe numele respectivilor certificate de actiuni provediute cu cuponi de interese si de castigu.
- Pentru coperirea speselor dela inceputu se mai respunde cate 1 fiorinu de actiune, care se va incassá cu rat'a II.
- Versamintele mai departe voru urma conformu §-lui 10 din statute.
- La casu, candu in terminulu pusu mai diosu resultatulu subscierilor va trece preste 3000 actiuni, se va face o reductiune proportionala intre toti subscritentii.

Subscierile se facu:

In Sibiu in cancelari'a comitetului si la pomnulu consiliariu Elia Macelariu.
 „ Brasiovu la d. comerciente Ioane Padure.
 „ Zernescu la d. protopopu Ioane Metianu.
 „ Fagarasiu la d. v.-capitanu distr. Ioane Codru-Dragusianu.
 „ Blasiu la d. profesoriu Ioane M. Moldovanu.
 „ Sebesiu la d. secretariu judiciale Ioane Paraschivu.
 „ Orasti'a la d. advocatu Dr. Avramu Tincu.
 „ Hatiegua la d. comerciente Nicolau Petroviciu.
 „ Dev'a la d. advocatu Dr. Lazaru Petcu.
 „ Bait'a la d. inspect. scolasticu Iuliu Bardosi.
 „ Bai'a de Crisius la d. protonotariu Sigismundu Borlea.
 „ Abrudu la d. advocatu Mateiu Nicola.
 „ Alb'a Iulia la d. senatoru magistr. Alecsandru Comanescu.
 „ Turd'a la d. advocatu Dr. Ioane Ratiu.
 „ Clusiu la d. jude singulariu Iosifu Popu.
 „ Gherl'a la d. inspectoru de banca Ioane Muresianu.
 „ Desiu la d. advocatu Gabriele Manu.
 „ Siomcut'a mare la d. alegatu dietale Ladislau Buteanu.
 „ Naseudu la d. directoru gimnasiale Dr. Ioane Lazaru.
 „ Reginulu sasescu la d. advocatu Mihailu Orbonasiu.
 „ Tergu Muresiului la d. comerciente Iosifu Fulep.

La cancelari'a acestui comitetu in Sibiu se primescu subscriptiuni si din provincia prin posta seu prin telegrafu cu tramiterea valórei prescrise totu prin posta.

Subscriptiunea este deschisa pana la 10 Octobre a. c., ér' cu diu'a acésta se va inchíá.

Statutele societatei cum si blanchete de subsciere se afu depuse in biroului comitetului cum si pela toti representantii nostri din afara.

Actionarii primescu statutele gratis, ér' altii cu 20 cruceri exemplariulu; blanchetele de subsciere se dau gratis.

Cancelari'a comitetului este in Sibiu, strat'a Macelariloru Nr. 110, unde suntu a se adresá tote scrisorile.

Sibiu in 1-a Augustu 1871.

Comitetulu fundatoriu.